

בלבבי משכן אבנה

נקודה

מתוך הפרשה

ויקהל

בפרשתן (שמות לו, ג) נאמר "וַיִּקְחוּ מִלִּפְנֵי מֹשֶׁה אֶת כָּל הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר הֵבִיאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל לַמִּלֻּאכָת עֲבֹדַת הַקֹּדֶשׁ לַעֲשׂוֹת אֹתָהּ וְהֵם הֵבִיאוּ אֵלָיו עוֹד נִדְבָה בַּבֶּקֶר בַּבֶּקֶר". האם לנדבה היתרה ולזמן נתינתה, יש משמעות שונה משאר נדבות עם ישראל.

ביאור מורינו הרב שליט"א

עד בוקר". משא"כ באבנים שירדו יחד עם המן, דייקא בהכרח נותר למחרת, ויתר על כן הייתה בו ברכה של דיים והותר, ודו"ק.

ובאמת בד' דברים נאמר בתורה לשון של "בבוקר בבוקר". במן כתיב (שמות ט, כא) "וילקטו אותו בבוקר בבוקר". בקטורת כתיב (שם ל, ז) "והקטיר עליו אהרון קטורת סמים בבוקר בבוקר". פרשה דידן. ובעצים כתיב (צו ו, ה) "וביער עליה הכהן עצים בבוקר בבוקר". ובקטורת אמרו שמעשיר, היינו "דיים והותר", וזה נעשה מכח המן באבנים שירדו עם המן, והותר זה נגלה בנתינתם לאבנים אלו למשכן. ואמרו חז"ל (יומא שם) שהאבנים הללו באו הן עם המן והן עם העננים, וזש"כ "והנשיאים הביאו", היינו עננים הנקראים נשיאים.

ונראה שהעננים שהביאו עמהם אבנים טובות ומרגליות היו ענני בוקר (עיין מלבי"ם הושע יג, ג). ונראה שזהו מ"ש "בוקר בבוקר", והיינו, חד בוקר קאי על המן שירד בבוקר ובתוכו היו אבנים טובות ומרגליות כנ"ל, ואידך בוקר קאי על העננים, ענן בוקר, שהיה בתוך העננים אבנים טובות ומרגליות, כנ"ל. וזמן הבוקר הוא זמן של שפע וברכה, כמ"ש בספר הליקוטים לאריז"ל (זאת הברכה סימן יד, ד"ה אין לך ארץ) וז"ל, וינתן להם השפע בזכות החסד של אברהם הנקרא בוקר, עכ"ל. ועיין זוהר חי (בראשית דף רמח ע"א, ד"ה וכהנא אתער).

כפשוטו ביאר באור החיים וז"ל, והם הביאו אליו עוד וגו' - פירוש מדברים הנעשית בהם מלאכה, כמו שתאמר מטווה של תכלת וכו', ושל עזים וכל הפרטים אשר תעשנה בידיים, וזה סיבת עכבתם שלא הביאו עד אחר יום או יומיים, כי עסוקים היו ומביאים מלאכתם יום יום, אבל נדבת ממון הצריכה כבר הביאו "ביום הראשון בפעם אחת", עכ"ל. ולדבריו פסוק זה קאי על דבר שנעשה בו מלאכה תכלת וכד'. ועיין אברבנאל (לה, א, ד"ה ואמרו והם הביאו), והעמק דבר (על אתר).

ואולם בגמרא (יומא עה ע"א) אמרו מאי "בבוקר בבוקר", אמר ר' שמואל בר נחמני א"ר ר' יונתן מדבר שירד להם בבוקר בבוקר, ולמד שירדו להם לישראל אבנים ומרגליות עם המן. ואותם הביאו לנדבת המשכן. ולפ"ז אינו קאי על זמן ההבאה שהביאו בבוקר בבוקר, אלא על דבר שבא להם בבוקר בבוקר, והוא אבנים טובות ומרגליות. עוד דרשו חז"ל (תנחומא, תרומה א), א"ר יוחנן, "כל מלאכת המשכן" הביאו ישראל לשני בקרים, מניין, שנאמר "והם הביאו אליו עוד נדבה בבוקר בבוקר". ויתר על כן אמרו (שם, נשא כט) לשני בקרים הביאו כל מלאכת המשכן ויותירו, שנאמר (שמות לו, ז) "והמלאכה הייתה דייה והותר".

והבן שלמ"ד שירד עם המן, עליו נאמר איסור "לא להותיר". כמ"ש (שמות טז, יט) "איש אל יותיר ממנו